

УДК 355.45

Г. М. Мірошніченко

А. С. Швецов

І. А. Гордієнко

ПОБУДОВА ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ ДЛЯ БОРОТЬБИ З НЕЗАКОННИМИ ЗБРОЙНИМИ ФОРМУВАННЯМИ НА ТЕРИТОРІЇ ДЕРЖАВИ

Показано, що зростання загрози розгортання силами міжнародного тероризму незаконних збройних формувань та розв'язування асиметричних збройних конфліктів потребує спільного залучення різномісних військових та спеціальних формувань держави з правоохоронними функціями для побудови міжвідомчих об'єднаних сил охорони правопорядку, здатних успішно усунути терористичну загрозу.

Ключові слова: угруповання сил охорони правопорядку, асиметричний збройний конфлікт, антитерористична діяльність, незаконні збройні формування.

Постановка проблеми. Аналіз сучасних подій на території Сирійської Арабської Республіки, в Іраку, в Афганістані та у деяких інших регіонах світу свідчить про те, що сили міжнародного тероризму дедалі частіше використовують технологію асиметричного збройного протистояння задля розгрому державних регулярних збройних сил та правоохоронних силових структур і стають, таким чином, одним із основних джерел розв'язання збройних конфліктів.

Потреба забезпечення державної безпеки в умовах втручання у такий конфлікт незаконних збройних формувань (зі складу численних збройних загонів найманців та транснаціональних кримінально-терористичних організацій) породжує проблемну ситуацію, яка полягає у неспроможності сил охорони правопорядку при роздільному застосуванні військових формувань оперативного призначення та формувань поліції спеціального призначення Міністерства внутрішніх справ України, формувань спеціального призначення Антитерористичного центру при Службі безпеки України та прикордонних формувань Департаменту прикордонної служби України здійснити організований опір і нормалізувати обстановку на значній території конфлікту.

Вирішення проблемної ситуації залежить від розв'язання суперечностей між наявною

організаційною роз'єднаністю визначених формувань та потребою об'єднання їх в єдине угруповання сил охорони правопорядку задля здійснення ефективної протидії незаконним збройним формуванням, що діють як іззовні, так і на території держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Наразі питанням антитерористичної діяльності присвячена значна кількість публікацій. Умовно їх можливо поділити на дві групи.

До першої групи публікацій ми відносимо ті, в яких аналізуються питання, присвячені боротьбі з окремими нечисленними терористичними групами, загонами, формуваннями тощо; до другої групи – такі публікації, в яких аналізуються питання стосовно антитерористичної боротьби, де як противник виступають численні незаконні збройні формування (наприклад, угруповання ІДІЛ).

Аналіз останніх досліджень дозволяє нам стверджувати, що міжнародний тероризм уже на цей час використовує сучасні досягнення техніки та військової науки, але що стосується протидії їм, існуючі підходи до боротьби з незаконними збройними формуваннями (угрупованнями), на жаль, не зазнали великих змін з 90-х років попереднього століття.

Головним недоліком застосування сил охорони правопорядку для боротьби з незаконними збройними формуваннями

(угрупованнями) є розрізненість їх дій, причому прагнення зосередити виділені в оперативне підпорядкування сили під єдиним керівництвом часто стримується неузгодженістю їх не тільки в адміністративному, а й у інформаційному аспектах.

Остання проблемна ситуація може бути розв'язана шляхом упровадження концепції мережецентричних війн (збройних конфліктів) у практику діяльності сил охорони правопорядку та створення об'єднаного угруповання сил на підставі реалізації мережевого принципу їх побудови.

Концепція мережецентричних війн (збройних конфліктів), що розроблена під керівництвом віце-адмірала Артура К. Сибровски та воєнного аналітика професора Джона Гарстка, передбачає нарощування оперативного потенціалу угруповання військ (сил) за рахунок створення інформаційної мережі, яка об'єднує джерела інформації, органи управління та війська (сили) для забезпечення достовірної й повної інформації учасників бойових дій про обстановку в режимі реального часу [4]. Зазначена концепція стає пріоритетною і впроваджується у доктрини різних країн світу.

Крім того, на недостатньому рівні висвітлені питання створення за мережевим принципом міжвідомчих об'єднаних сил охорони правопорядку для боротьби з незаконними збройними формуваннями (угрупованнями) в районі конфлікту на території держави.

Актуальність теми. Угруповання об'єднаних сил охорони правопорядку вперше розглядається в контексті концепції мережецентричної війни (збройного конфлікту) у ході проведення спеціальних операцій під час припинення збройного конфлікту асиметричного характеру.

Мета статті – визначити склад та побудову угруповання об'єднаних сил охорони правопорядку і виявити його значущості у забезпеченні державної безпеки під час боротьби з незаконними збройними формуваннями (угрупованнями) у районі конфлікту на території держави.

Виклад основного матеріалу. Реальне об'єднання сил охорони правопорядку стає можливим завдяки міжвідомчій інтеграції військових формувань Національної гвардії, спеціальних формувань Міністерства внутрішніх справ, спеціальних формувань

Антитерористичного центру при Службі безпеки, прикордонних формувань Департаменту прикордонної служби держави у таке угруповання сил, що має мережеву структуру і налагоджені інформаційні та інші зв'язки між його елементами на основі принципу їх взаємного доповнення [1, 2].

Унаслідок цього з позицій організації мова далі йтиметься про угруповання сил охорони правопорядку, що має певний склад, а з позицій функціональності – про певну систему, яка має мережеву структуру.

У процесі побудови такої системи сил охорони правопорядку виникає необхідність у визначенні спрямованості її застосування, що передбачає проведення аналізу складових системи шляхом послідовної декомпозиції загальної мети дій (головної цілі) на часткові цілі за ознакою оперативної належності військових та спеціальних (різномірних) формувань до відповідних правоохоронних міністерств і відомств держави та наступного синтезу на цій підставі мережевої структури системи [3, 4].

Зрозуміло, що з погляду забезпечення державної безпеки як головну мету створюваної системи сил охорони правопорядку є сенс розглядати забезпечення стабільної та безпекової воєнно-політичної обстановки у районі асиметричного збройного конфлікту й у державі взагалі (ціль верхнього рівня).

Для досягання загальної мети система спрямовується на забезпечення нормалізації стратегічної обстановки у державі у разі стримування асиметричного збройного протистояння (підціль нижнього рівня).

Для досягання часткової мети система спрямовується на забезпечення нормалізації оперативної обстановки у районі конфлікту у разі придушення асиметричного збройного протистояння (підціль неелементарна).

У результаті визначення цілеспрямованості зазначеної системи загальна мета (головна ціль) її застосування поділяється на узгоджену сукупність часткових та неелементарних цілей, що, своєю чергою, передбачає:

– орієнтування цілей застосування системи (цілі нижнього рівня) на загальну мету (ціль верхнього рівня);

– загальна мета (ціль верхнього рівня) не може бути досягнута, поки не будуть досягнуті часткові цілі системи (цілі нижнього рівня);

– часткові цілі системи (цілі неелементарні) розпадаються, в кінцевому підсумку, на цілі

застосування (дій) різнорідних формувань охорони правопорядку (на елементарні).

Унаслідок визначення такої спрямованості щодо забезпечення нормалізації та стабілізації воєнно-політичної обстановки система сил охорони правопорядку стає взаємозалежною з оточуючим середовищем, де формує і проявляє свої властивості [3].

Для досягання загальної мети система в межах своєї компетенції спрямовується на виконання завдань, зміст яких полягає у недопущенні розгортання масштабної агресії за участю незаконних збройних формувань (угруповань) на території держави.

Для досягання часткової мети система в межах своєї компетенції спрямовується на виконання завдань, зміст яких полягає у придушенні агресивних дій та намірів незаконних збройних формувань (угруповань).

На підставі визначення цілей та функцій охорони правопорядку у розглянутому аспекті проявляються функціональні взаємозв'язки між різнорідними формуваннями системи сил охорони правопорядку та її функціями, що передбачає появу функціональної залежності:

- між різнорідними формуваннями системи;
- між окремими різнорідними формуваннями та системою в цілому;
- між системою в цілому та системою державної безпеки, компонентом якої вона саме і є.

Відповідно до потреби забезпечення

визначених функцій та завдань охорони правопорядку виникає необхідність у структуризації за мережевим принципом системи сил охорони правопорядку, які залучаються до боротьби з незаконними збройними формуваннями (угрупованнями). Причому за ознакою належності військових та спеціальних (різнорідних) формувань доцільним стає виділення підсистем, що наведені на рисунку.

Інформаційна підсистема – мережа, до якої можуть надходити такі джерела інформації:

- патрульні підрозділи Національної поліції Міністерства внутрішніх справ;
- оперативні підрозділи Служби безпеки, які здійснюють боротьбу з тероризмом;
- прикордонні підрозділи охорони державного кордону Департаменту прикордонної служби.

Розвідувальна підсистема – мережа, до якої можуть надходити такі елементи загального спостереження:

- розвідувальні органи регіональних державних правоохоронних служб безпеки;
- розвідувальні органи військових формувань оперативного призначення Національної гвардії;
- розвідувальні органи формувань поліції спеціального призначення та спеціальних формувань Антитерористичного центру.

Оперативна підсистема – мережа, до якої можуть надходити такі бойові елементи:

- військові формування оперативного призначення Національної гвардії;
- формування спеціального призначення Антитерористичного центру при Службі безпеки держави;
- формування поліції спеціального призначення Міністерства внутрішніх справ.

Координаційна підсистема – мережа, до якої можуть надходити такі елементи управління:

- міжвідомче командування та об'єднаний орган управління силами охорони правопорядку;
- оперативні групи відповідних територіальних державних правоохоронних органів;
- сили і засоби зв'язку та автоматизованого управління силами охорони правопорядку.

У результаті побудови системи сил охорони правопорядку за мережевим принципом створюється сукупність взаємопов'язаних мереж, орієнтованих у просторі й часі та розташованих у відповідному оперативному шикуванні, які являють собою складну мережеву структуру із внутрішньою упорядкованістю взаємовідносин між її елементами.

Завдяки узгодженості та налагодженій взаємодії система набуває структурності, яка характеризується тим, що поведінка системи обумовлена не тільки особливостями окремих мереж, але й властивостями її структури [3].

Тому внаслідок інтеграції сил охорони правопорядку в подібну мережеву систему з'являється інтегративна емерджентність, що обумовлює появу нової властивості, не притаманної окремим компонентам системи, які входять до її складу, і означає, що зазначені сили охорони правопорядку набувають спроможності до антитерористичної діяльності та саму діяльність в рамках системи державної безпеки.

Для отримання уявлення щодо значущості, ролі та місця сил охорони правопорядку, планування їх застосування для своєчасного реагування на зміни воєнно-політичної обстановки і зовнішнього впливу відповідно до цільового призначення доцільно звернути увагу на такі положення [3].

1.3 метою нормалізації воєнно-політичної обстановки застосування об'єднаного оперативного угруповання сил охорони

правопорядку дозволить досягти:

- узгодженості сполучених дій у випадках перегруповання у район оперативного застосування, визначення завдань, форм і способів антитерористичної діяльності (дій) для припинення збройного протистояння;
- узгодженості планів оперативного забезпечення та управління за визначеними варіантами, а також організації взаємодії з регіональними та місцевими органами влади.

2.3 метою нормалізації стратегічної обстановки у разі стримування асиметричного збройного конфлікту застосування об'єднаного оперативного угруповання сил охорони правопорядку дасть змогу досягти:

- узгодженості сполучених дій у випадках розгортання в районі оперативного застосування, визначення завдань, розподілу сил та засобів за операційними напрямками, рубежами для організованого застосування, форм і способів антитерористичної діяльності (дій) для стримування агресивних намірів незаконних збройних формувань (угруповань);
- узгодженості сполучених дій під час розроблення планів оперативного застосування, всебічного забезпечення та управління за визначеними варіантами, а також організації взаємодії з територіальними державними правоохоронними органами.

3.3 метою нормалізації оперативної обстановки у разі придушення асиметричного збройного конфлікту застосування об'єднаного оперативного угруповання сил охорони правопорядку дозволить досягти:

- узгодженості сполучених дій, визначення завдань, розподілу сил та засобів за операційними напрямками, рубежами для організованого застосування, форм і способів антитерористичної діяльності (дій) для придушення агресивних дій з боку незаконних збройних формувань (угруповань);
- узгодженості сполучених дій під час розроблення планів оперативного застосування, всебічного забезпечення та управління за визначеними варіантами, а також організації взаємодії з центральними державними правоохоронними органами.

У разі застосування міжвідомчого об'єднаного оперативного угруповання сил охорони правопорядку проявляються взаємозв'язки управління та взаємодії між мережами (компонентами) угруповання, що означає:

- оперативне угруповання (як мережева

система) сил охорони правопорядку отримує функцію в обслугованні надсистеми більш високого порядку, тобто системи державної безпеки;

– оперативне угруповання (як мережева система) сил охорони правопорядку виконує основну роль у стримуванні (придушенні) агресивних дій з боку незаконних збройних формувань (угруповань).

Міжвідомче об'єднане угруповання сил охорони правопорядку під час планування його застосування орієнтується на отримання конкретних переваг над незаконними збройними формуваннями (угрупованнями) й основні зусилля спрямовує [3, 4]:

– на досягнення розвідувальної переваги шляхом забезпечення взаємного інформування базових формувань достовірними відомостями про обстановку в режимі реального часу;

– на досягнення оперативної переваги шляхом здійснення узгодженості під час ведення сполучених дій базових формувань в автономному режимі;

– на досягнення переваги в управлінні шляхом налагодження інформаційно-комунікаційної мережі для узгодженості та координації дій базових формувань під час виконання основних завдань.

Висновок

Таким чином, у процесі визначення складу і побудови об'єднаних сил охорони правопорядку за мережевим принципом їх структура і побудова стають реальним

інструментом забезпечення державної безпеки, внаслідок чого міжвідомче об'єднане оперативне угруповання сил охорони правопорядку набуває спроможності стримування агресивних намірів з боку незаконних збройних формувань (угруповань), а також відсічі агресивних дій з боку незаконних збройних формувань (угруповань) у випадку їх розв'язування.

Список використаних джерел

1. Стратегія національної безпеки України [Текст] (введ. у дію Указом Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015).

2. Богданович, В. Ю. Теоретические основы анализа проблем национальной безопасности государства в военной сфере [Текст] : монография / В. Ю. Богданович. – Київ : Основа, 2006. – С. 6–15.

3. Сурмин, Ю. П. Теория систем и системный анализ [Текст] : учеб. пособие / Ю. П. Сурмин. – Київ : МАУП, 2003. – С. 57, 58, 59, 132.

4. Савин, Л. В. Сетецентричная и сетевая война. Введение в концепцию [Электронный ресурс] / Л. В. Савин. – Москва : Евразийское движение, 2011. – Режим доступа : <http://spkurdyumov.ru/networks/setevye-ugrozy/> (дата обращения : 16.11.2018). – Загл. с экрана.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2018 р.

УДК 355.45

Г. Н. Мирошниченко, А. С. Швецов, И. А. Гордиенко

ПОСТРОЕНИЕ ОБЪЕДИНЕННЫХ СИЛ ОХРАНЫ ПРАВОПОРЯДКА ДЛЯ БОРЬБЫ С НЕЗАКОННЫМИ ВООРУЖЕННЫМИ ФОРМИРОВАНИЯМИ НА ТЕРРИТОРИИ ГОСУДАРСТВА

Показано, что разрастание угрозы развертывания силами международного терроризма незаконных вооруженных формирований и развязывание асимметричных вооруженных конфликтов требует совместного привлечения разнотипных воинских и специальных формирований государства с правоохранительными функциями для построения межведомственных объединенных сил охраны правопорядка, способных успешно устранить террористическую угрозу и нормализовать обстановку.

Ключевые слова: *группировка сил охраны правопорядка, асимметричный вооруженный конфликт, антитеррористическая деятельность, незаконные вооруженные формирования.*

UDC 355.45

G. M. Miroshnichenko, A. S. Shvetsov, I. A. Gordienko

**CONSTRUCTION OF THE UNITED FORCES OF PROTECTION LAW AND ORDER
FOR COMBAT AGAINST OF ILLEGAL ARMED FORMATION ON
THE TERRITORY OF THE STATE**

With the spread of the threat of the deployment of paramilitary armed forces by international terrorism forces and facilitate of asymmetric armed conflicts, there is a need for the joint engagement of various types of military and special forces in the state to build interagency united forces of law and order, able to successfully eliminate the terrorist threat and normalize the situation.

As the analysis shows, the main disadvantage of the use of forces of protection law and order in fighting with illegal armed groups is the disparity of their actions, moreover desire to focus the forces that allocated in operational subordination under a single management often constrained by their inconsistency not only in the administrative, but also in informational aspects. Last problematic situation can be solved by implementing the concept of net-centric wars (conflicts) in the practice of forces of protection law and order and creation of the combined group of forces based on implementation of the net-principle of their construction.

When applied of joint interdepartmental operative group forces of protection law and order appear relationship management and interaction between networks (components) of group, which means:

– operational group (as a network system) of the forces of protection law and order receives a function in higher order systems, i.e. the state security system;

– operational group (as a network system) of the forces of protection law and order plays a major role in deterring (suppressed) aggressive actions by illegal armed formation.

***Keywords:** grouping forces of law and order, asymmetric armed conflict, antiterrorist activity, illegal armed formation.*

Мірошниченко Геннадій Миколайович – старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України
ORCID 0000 0001 6456 1016

Швецов Андрій Степанович – старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України
ORCID 0000 0003 3734 7297

Гордієнко Ігор Аркадійович – викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національної академії Національної гвардії України
ORCID 0000-0002-4756-8184